

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

за магістерською програмою професійного спрямування «Фінансовий та страховий менеджмент»

на тему: «Платоспроможність підприємства та формування системи її забезпечення»

Виконавець:

студент ЦЗФН, групи М-5

Шостак Ірина Іванівна _____

Науковий керівник:

к.е.н. ст. викладач

Астахова Н.І. _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Одним із нагальних завдань для функціонування підприємства є забезпечення фінансової рівноваги в процесі його розвитку та функціонування. Кожен суб'єкт господарювання прагне підтримувати таку рівновагу, яка б характеризувалася високим рівнем фінансової стійкості і платоспроможності, забезпечувала формування раціональної структури майна та капіталу, була спрямована на формування фінансових ресурсів за рахунок різних джерел, а також характеризувалася достатнім рівнем самофінансування інвестиційних потреб.

Наразі в умовах фінансової і економічної кризи, політичної нестабільності в нашій країні, а також із урахуванням загальних проблем на світових ринках особливо актуальним для підприємств стає питання своєчасної оплати за продукцію, за матеріальні цінності, а також за фінансові ресурси, які підприємство має можливість отримувати від зовнішніх контрагентів. Крім того, велике значення у процесі виконання розрахунків займає своєчасна виплата заробітної плати персоналу й сплата податків та зборів тощо.

Таким чином, в сучасних умовах дослідження питання платоспроможності, яка є головним чинником фінансової стійкості підприємства, є дуже важливим і необхідним для існування підприємства, як суб'єкта господарської діяльності загалом. Слід зазначити, що фінансовий стан є дуже важливою характеристикою ділової активності і надійності підприємства. У процесі виробничої, господарської, комерційної й інших видів діяльності у підприємства виникають зобов'язання, які можуть призвести його до неплатоспроможності, а його партнерів – до фінансових збитків. Тому до найважливіших завдань керівництва підприємств належить забезпечення стабільного фінансового стану як в поточному періоді, так і у майбутньому.

Питання платоспроможності і фінансової стійкості досліджували як українські, так і зарубіжні вчені. Серед наукових працівників України і держав СНД, які зробили значний внесок у вирішення проблеми управління платоспроможністю і фінансовою стійкістю підприємства, слід назвати таких науковців, як-от: І. Бланк, В. Борисов, В. Глухов та Ю. Бахрамов, В. Гребельний, В. Гавриленко, Ф. Євдокимов, С. Кручка, В. Мец, О. Мицак, Є. Негашев, Н. Русак і В. Русак, Г. Савицька, Р. Слав'юка, А. Поддєрьогін, О. Шеремет, П. Шуляк та інші. Досягнення у цій галузі науки досить вагомі. Але разом з тим подальші дослідження виявляють проблеми, які потребують вирішення.

Проблема визначення платоспроможності та формування системи її забезпечення підприємства завжди характеризувалась актуальністю і посідала помітне місце серед напрямків економічних досліджень, оскільки платоспроможність є невід'ємним поняттям ринкової економіки та характерної для неї концепції управління фінансами суб'єктів господарювання. Кожен суб'єкт господарювання прагне підтримувати абсолютну ліквідність, платоспроможність і стійкий фінансовий стан.

На сучасному етапі розвитку світової економіки, який супроводжуються посиленням глобальних фінансових кризових явищ, успішне функціонування підприємств значною мірою залежить від рівня їх поточної та перспективної платоспроможності. Зберегти свої ринкові позиції вони можуть тільки в тому випадку, якщо застосовуватимуть фінансовий менеджмент, спрямований на формування у контрагентів позитивних очікувань щодо здатності підприємством виконувати свої фінансові зобов'язання перед ними. Вагомими складовими такого менеджменту є підтримка належного рівня ліквідності підприємства, збереження та підвищення досягнутих показників ефективності, забезпечення стабільності грошових надходжень та їх збалансованості з обсягами видатків, необхідних для нормального функціонування підприємства, а також своєчасного і повного виконання платіжних зобов'язань.

В ефективному управлінні підприємством зацікавлені як керівництво і його засновники, так й інвестори і кредитори, державні служби та інші суб'єкти господарювання.

Кожен суб'єкт господарювання прагне підтримувати абсолютну ліквідність, платоспроможність і стійкий фінансовий стан. Ці показники дозволять керівникам використовувати їх для забезпечення сталого функціонування підприємства та прогнозування його розвитку в майбутньому. Саме тому виникає необхідність вивчення даної проблеми та подальшого формування системи покращення цих показників як частин загальної стратегії управління підприємством. Основною метою антикризового фінансового керування є пошук таких способів та методів, які забезпечать швидке поновлення платоспроможності й відновлення достатнього рівня фінансової стабільності підприємства. В теоретичному плані подана проблема залишається недостатньо дослідженою.

Мета кваліфікаційної роботи – вивчення теоретичних основ і економічної сутності управління платоспроможністю підприємств, дослідження сучасних методів проведення аналізу платоспроможності на підприємствах України, а також формування системи забезпечення платоспроможності ТОВ «Пропласт».

Виходячи з мети кваліфікаційної роботи, перед нами постають **наступні завдання**:

- визначити економічну сутність та види платоспроможності підприємства;
- розглянути показники платоспроможності підприємства та надати їх характеристику;
- дослідити платоспроможність та ліквідність як елементи управління фінансовою діяльністю підприємства;
- проаналізувати фінансовий стан підприємства ТОВ «Пропласт»;
- надати оцінку платоспроможності підприємства ТОВ «Пропласт»;
- визначити шляхи підвищення платоспроможності ТОВ «Пропласт».

Об'єктом дослідження є процес управління платоспроможністю підприємства та формування системи її покращення.

Предметом дослідження є економічні відносини, що відображають особливості управління платоспроможністю як складовою фінансового стану підприємства на прикладі ТОВ «Пропласт».

Методи дослідження. В процесі дослідження використовувалися прийоми аналізу і синтезу, а саме: згрупування, типізації, порівняння та табличного методу. У процесі написання кваліфікаційної роботи застосовувались наступні методи дослідження: узагальнення, порівняння, групування при аналізі діючих нормативних документів; графічний метод, табличний метод при аналізі фінансової звітності підприємства, аналіз коефіцієнтів та відносних показників. Обрані методи надають можливість порівнювати, групувати та аналізувати дані. Використовувались такі комп'ютерні програми для вводу та аналізу даних, як: Microsoft Word, Microsoft Excel, Adobe Fine Reader.

Інформаційна база. Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних економістів з даної тематики, а також нормативно-правові акти України, що визначають методологічні засади розкриття інформації про стан та діяльність суб'єктів господарювання у їх фінансовій звітності, періодична і спеціальна література з фінансового аналізу та фінансового менеджменту. В ході написання дипломної роботи використовувалися наукова періодика з досліджень платоспроможності та ефективності її забезпечення, підручники, монографії, періодичні публікації, фінансова та статистична звітність досліджуваного підприємства за період з 2012–2016 роки.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 108 сторінок. Основний зміст викладено на 93 сторінках. Робота містить 19 таблиць, 10 рисунків, 87 літературних джерел та 4 додатки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні аспекти оцінки платоспроможності підприємства»* розглянуто економічну сутність та поняття платоспроможності підприємства, яке є складним і багатофакторним явищем, та зумовлюється економічним середовищем, а також таким, в межах якого здійснюється діяльність підприємства, і характеризується результатами його функціонування. Оцінювання платоспроможності дозволило визначити, наскільки ефективно повинен здійснюватися фінансовий менеджмент на підприємстві. Розглянуто основні показники, що визначають платоспроможність підприємства, та надана їх характеристика, досліджено поняття платоспроможності та ліквідності як елементів управління фінансовою діяльністю підприємств, визначено методичні підходи до аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства.

У другому розділі *«Аналіз та оцінка платоспроможності підприємства на прикладі ТОВ «Пропласт»* надано загальну організаційно-економічну характеристику підприємства, проаналізовано фінансовий стан та проведено аналіз показників фінансового стану підприємства ТОВ «Пропласт», які передбачають основні етапи: аналіз динаміки та структури валюти балансу, аналіз ділової активності та аналіз рентабельності. З метою оцінки платоспроможності ТОВ «Пропласт» застосовувалися коефіцієнти, які комплексно характеризують фінансовий стан підприємства. Методика розрахунку коефіцієнтів базувалася на зіставленні окремих категорій активів і пасивів ТОВ «Пропласт». Представлено оцінку платоспроможності підприємства за допомогою абсолютних і відносних показників, за абсолютний показник враховували наявність власних оборотних коштів.

У третьому розділі *«Формування системи забезпечення платоспроможності ТОВ «Пропласт»* досліджено систему управління фінансовим результатом підприємства для забезпечення рівня його платоспроможності, розроблено рекомендації щодо формування системи забезпечення платоспроможності підприємства, запропоновано систему ефективного управління активами підприємства як інструменту підвищення платоспроможності підприємства ТОВ «Пропласт». Запропоновано заходи формування системи забезпечення платоспроможності на досліджуваному підприємстві, зокрема, проведено кореляційно-регресійний аналіз з побудовою математичної моделі з метою визначення впливу різних факторів на платоспроможність ТОВ «Пропласт». За результатами дослідження сформульовано пропозиції щодо покращення фінансового стану та платоспроможності ТОВ «Пропласт» і надано рекомендації, спрямовані на забезпечення платоспроможності та формування прибутків на підприємстві. Одержані результати можуть використовуватися підприємством з метою забезпечення платоспроможності, формування фінансових ресурсів та прибутку, що позитивно вплине на стан фінансових показників діяльності ТОВ «Пропласт».

ВИСНОВКИ

Дослідження теоретичних та практичних аспектів управління платоспроможністю підприємства та формування системи її покращення дозволило зробити наступні висновки.

1. Визначено економічну сутність та види платоспроможності підприємства. Підсумовуючи теоретичний матеріал, можна стверджувати, що платоспроможність підприємства – це його здатність у повному обсязі й у визначений термін розраховатися за своїми зобов'язаннями за допомогою грошових ресурсів та інших активів, а також спроможність здійснювати безперервну стабільну фінансово-господарську діяльність. Платоспроможність означала наявність у підприємства грошових коштів та їхніх еквівалентів, достатніх для розрахунків по кредиторській заборгованості, що потребує негайного погашення. З цього ми зробили висновок, що основними ознаками платоспроможності були: 1) наявність в достатній кількості коштів на поточних рахунках; 2) відсутність поточної кредиторської заборгованості.

Платоспроможність підприємства може бути забезпечена за умови постійної реалізації та одержання виручки, достатньої за обсягом, щоб виконувати свої зобов'язання. Визначено, що для розвитку підприємства необхідно, щоб після здійснення всіх розрахунків і зобов'язань у нього залишався такий розмір прибутку, який би надав змогу розвивати виробництво й виводити його на конкурентноспроможний рівень функціонування. Належний рівень загальної стійкості підприємства передбачав такий рух його грошових потоків, який уможлилював забезпечення постійного перевищення доходів над витратами.

2. Розглянуто показники платоспроможності підприємства та надано їх характеристику. Для визначення платоспроможності та ліквідності підприємства було проведено розрахунок та аналіз основних показників ліквідності. Вони застосовувалися для оцінки можливостей підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання. Показники ліквідності надали уявлення не тільки про платоспроможність підприємства на певну дату, а й у випадках, коли можливі надзвичайні ситуації. Ліквідність підприємства, оперативно визначалася за допомогою коефіцієнтів ліквідності. Визначено, що основними показниками платоспроможності та ліквідності є наступні: 1) загальний коефіцієнт ліквідності, який надає загальну цінку платоспроможності підприємства, а також показує, скільки гривень поточних активів підприємства припадають на одну гривню поточних зобов'язань. Значення цього показника полягало в тому, що підприємство сплачувало короткострокові зобов'язання в основному за рахунок поточних активів. 2) коефіцієнт швидкої ліквідності – цей коефіцієнт за смисловим значенням аналогічний коефіцієнту покриття, він обчислюється для вузкого кола поточних активів, коли з розрахунку виключено найменш ліквідну їх частину – виробничі запаси. 3) коефіцієнт абсолютної ліквідності. Цей коефіцієнт показує, яку частину короткострокових позикових зобов'язань можна за необхідності погасити негайно. Ліквідність підприємств можливо також схарактеризувати показником маневрування власних оборотних коштів або капіталу. Цей показник схарактеризовує ту частину власних оборотних коштів, які перебувають у формі грошових коштів, а також мають абсолютну ліквідність. Необхідно констатувати, що ліквідність – це спроможність будь-якого з активів трансформуватися в кошти, а рівень ліквідності визначається тривалістю періоду, протягом якого цю трансформацію є можливість здійснити. Чим меншим є цей період, то вищою є ліквідність. З цією метою визначався індекс ліквідності, який показував ту кількість днів, яка є необхідною для перетворення поточних активів на готівку. Таким чином, надані коефіцієнти ліквідності схарактеризували фінансовий стан підприємства.

3. Досліджено платоспроможність та ліквідність як елементи управління фінансовою діяльністю підприємства. Наразі управління та платоспроможністю та ліквідністю підприємства зорієнтоване переважно на розв'язання короткострокових проблем. До основних цілей управління платоспроможністю віднесено: збалансування активів і пасивів (забезпечення достатності власного капіталу, гнучкої структури капіталу, організації руху капіталу); збалансованість доходів і витрат (забезпечення достатнього рівня рентабельності, зміна структури витратомісткості господарського процесу, збільшення обсягу товарообороту); збалансованість грошових потоків (забезпечення платоспроможності та самофінансування, зниження дебіторської заборгованості, забезпеченість кредитоспроможності).

4. Проаналізовано фінансовий стан підприємства ТОВ «Пропласт». Здійснивши аналіз фінансового стану ТОВ «Пропласт», можна констатувати, що підприємство знаходилось в достатньо скрутному становищі, про це свідчили аналіз ліквідності, ділової активності та рентабельності. Більшість показників не відповідали нормативним значенням. На підприємстві була відсутня абсолютна ліквідність, показники рентабельності мали чіткі тенденції до погіршення. З позиції ліквідності балансу, підприємство не було спроможним в достатньому обсязі покрити свої зобов'язання наявними активами, мало несприятливий фінансовий стан, що негативно вплинуло на платоспроможність підприємства. Дослідивши фінансову стійкість на

ТОВ «Пропласт» за абсолютними показниками необхідно зазначити, що за період з 2012 по 2016 роки тип фінансової стійкості та платоспроможності підприємства змінювався. Так у 2012, 2013 та 2014 роках на товаристві спостерігалася нестійкий фінансовий стан, проте у 2015, 2016 роках воно було абсолютно стійким. Проаналізувавши відносні показники фінансової стійкості та платоспроможності підприємства, ми зробили висновок про те, що ТОВ «Пропласт» перебувало в нестійкому становищі, так як більшість показників не відповідали нормативним значенням, окрім коефіцієнта маневрування власного оборотного капіталу, значення якого у 2016 році склало 0,63, що є більше нормативного (0,5), та коефіцієнта забезпечення власними оборотними коштами, який починаючи з 2015 року значно перевищував нормативне значення 0,1 і вже в 2016 році становив 0,34. На ТОВ «Пропласт» протягом 2012-2016 років спостерігалася зменшення прибутку, що мало негативний вплив на діяльність підприємства в цілому. Для визначення причин зменшення прибутку на досліджуваному підприємстві, застосовано факторний аналіз прибутку, який є методикою комплексного системного вивчення і вимірювання впливу чинників на величину результативних показників. Згідно з результатами факторного аналізу підприємство не мало достатньої кількості власних коштів для фінансування поточної діяльності і розширення обсягу виробництва. Це дозволило зробити висновок, що підприємство потребувало збільшення власних ресурсів і прискорення оборотності. Це дає змогу констатувати, що підприємству необхідно оптимізувати товарний асортимент таким чином, щоб оборотність була достатньо високою.

5. Надано оцінку платоспроможності підприємства ТОВ «Пропласт». Визначено, що з метою підвищення ефективності управління плазоспроможністю необхідно, щоб на підприємстві спостерігалася оптимальна структура в активах і пасивах. Проведені дослідження в представленій кваліфікаційній роботі надали можливість виявити негативний вплив структури капіталу на платоспроможність підприємства, адже фінансовий леверидж в структурі капіталу значно переважає фінансовий леверидж в структурі активів, що однозначно свідчить про низьку платоспроможність товариства. Визначено, що для розвитку ТОВ «Пропласт» необхідне підвищення його фінансової стійкості та платоспроможності, а також економічного потенціалу, щоб власний капітал завжди знаходився в зоні стійкого зростання, усуваючи тим самим негативний вплив фінансового важеля. Отже нами запропоновано застосування нових методик, які надають можливість здійснити обґрунтовані висновки щодо платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Відтак, застосувавши нові методичні підходи щодо оцінки платоспроможності, можна стверджувати, що ТОВ «Пропласт» протягом 2012 – 2016 років було недостатньо платоспроможним.

6. Визначено шляхи підвищення платоспроможності ТОВ «Пропласт». Аналіз прибутку підприємства надав нам можливість виявити, що на його зменшення суттєво вплинула неоптимальна структура та асортимент продукції підприємства. Запропоновано шляхи оптимізації товарних груп ТОВ «Пропласт» таким чином, щоб у структурі запасів переважали запаси по тих групах, які користуються найбільшим попитом серед споживачів, і тим самим зменшити їх розмір по менш споживаним товарним групам. Запропоновані перетворення забезпечать платоспроможність підприємства, збільшать прибуток, частина якого буде спрямована на формування власного капіталу. Крім того, підприємству необхідно ретельніше відбирати клієнтів за ознакою їх кредитоспроможності. Доцільним є розроблення систематичної процедури упорядкування дебіторської заборгованості і системи інформування клієнтів стосовно встановлених строків платежів. Встановлено, що у процесі фінансово-господарської діяльності наявність у підприємства значних розмірів дебіторської заборгованості знижувала ліквідність його активів, негативно впливала на фінансову платоспроможність. Тому належна систематична організація дебіторської заборгованості сприятиме ефективному управлінню її розмірами і термінами на підприємстві та посиленню контролю за своєчасним здійсненням розрахунків. Організація обліку дебіторської заборгованості на підприємстві

матиме важливе значення, оскільки сприятиме упорядкуванню надання інформації, прозорості та достовірності даних із розрахункових операцій за борговими правами.

Таким чином, за допомогою запропонованих рекомендацій ТОВ «Пропласт» покращить структуру активів та пасивів, при цьому на підприємстві збережеться абсолютна фінансова стійкість та достатня платоспроможність, а відносні показники наблизяться до нормативних значень.

АНОТАЦІЯ

Шостак І.І. «Платоспроможність підприємства та формування системи її забезпечення»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою професійного спрямування «Фінансовий та страховий менеджмент»

Одеський національний економічний університет, м. Одеса, 2018 рік

У роботі розглянуто економічну сутність, поняття та види платоспроможності підприємства, яке є складним і багатофакторним явищем, та зумовлюється економічним середовищем, а також таким, в межах якого здійснюється діяльність підприємства, і характеризується результатами його функціонування.

Розглянуто основні показники, що визначають платоспроможність підприємства, та надана їх характеристика, досліджено поняття платоспроможності та ліквідності як елементів управління фінансовою діяльністю підприємств, визначено методичні підходи до аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства.

Надано загальну організаційно-економічну характеристику підприємства, проаналізовано фінансовий стан та проведено аналіз показників фінансового стану підприємства ТОВ «Пропласт», які передбачають основні етапи: аналіз динаміки та структури валюти балансу; аналіз майнового стану; аналіз ділової активності; аналіз рентабельності.

Представлено оцінку платоспроможності підприємства за допомогою абсолютних і відносних показників, за абсолютний показник приймають наявність власних оборотних коштів. Досліджено систему управління фінансовим результатом підприємства для забезпечення рівня його платоспроможності, розроблено рекомендації щодо формування системи забезпечення платоспроможності підприємства, запропоновано систему ефективного управління активами підприємства як інструменту підвищення платоспроможності підприємства ТОВ «Пропласт».

Запропоновано заходи формування системи забезпечення платоспроможності на досліджуваному підприємстві, зокрема, проведено кореляційно-регресійний аналіз з побудовою математичної моделі з метою визначення впливу різних факторів на платоспроможність ТОВ «Пропласт».

За результатами дослідження сформульовано пропозиції щодо покращення фінансового стану та платоспроможності ТОВ «Пропласт» і надано рекомендації, спрямовані на забезпечення платоспроможності та формування прибутків на підприємстві.

Ключові слова: платоспроможність підприємства, ліквідність підприємства, фінансовий стан, фінансова стійкість, джерела фінансування ресурсів підприємства, власний капітал, залучений капітал, показники фінансового стану, дебіторська заборгованість.

SUMMARY

I.Shostak «The solvency of the company and the development of the system for its provision»

Qualifying work on obtaining a Master's degree in specialty «Finance, Banking and Insurance»
under the Master's program «Financial and insurance management»
Odessa National Economic University
Odessa, 2018.

The article deals with the economic essence, concepts and types of the solvency of an enterprise, which is considered to be a complex and multifactorial phenomenon, and is determined by the economic environment, as well as in the framework of which the activity of the enterprise is carried out, and is characterized by the results of its functioning.

The main indicators defining the solvency of the enterprise have been defined, their characteristics have been given, solvency and liquidity as key elements of financial management activity of enterprises have been investigated, methodical approaches to the analysis of liquidity and solvency of the enterprise have been determined.

The general organizational and economic characteristics of the enterprise is given, the financial status as well as the analysis of indicators of the financial state of the LLC «Proplast», which include the main stages: analysis of the dynamics and structure of the currency of the balance, analysis of property status, analysis of business activity, profitability analysis have been provided.

The assessment of of the enterprise solvency by means of absolute and relative indicators for absolute index accept the availability of own working capital has been presented. The management system of financial results of the enterprise aimed at ensuring its solvency level has been investigated and the recommendations on the formation of the system providing solvency of the enterprise have been developed.

The measures of the system formation of solvency provision on the enterprise that is being investigated have been proposed, in particular, a correlation and regression analysis with the construction of a mathematical model for the purpose of determining the influence of various factors on the solvency of LLC "Proplast" has been carried out.

According to the results of the study, proposals to improve the financial status and solvency of LLC «Proplast» as well as recommendations aimed at providing solvency and profit generation at the enterprise have been provided.

Key words: solvency of the enterprise, liquidity of the enterprise, financial position, financial stability, funding resources of the enterprise, equity, debt capital, indicators of the financial condition, receivable payments.